

Érdekesebb Sidonie esete. Hogyan lesz ez a teljesen tiszta gyermekeány, akihez a romlottságnak még az árnyéka sem férközött, Hervé marta-léka? Sidonie korán fejlődik s Arnal, ez a mellette élő bamba kamasz, ahelyett, hogy mellé állott volna, — mint a szerző mondja: megtanította volna, «hogyan fejlődjék gyerekből fiatal lánnyá», mindinkább elhuzódik bontakozó nőiségétől. Ez a beállítás végig igaz, de... itt ismét Arnal jóhiszeműsége kap léket, hisz Sidonie — Arnal saját bevallása szerint — semmivel se rosszabb, mint a többi nő, sőt különb! «Egyszerűen engedelmessédek a női nem törvényének»... Hogyan szolgálhat elriasztó például az, akinek a bűne ennyire nem ellen-szenves? Prévostnál a nő testi-lelki meghatározottsága oly tökéletes, hogy szinte már nem felelős tettéért... S hogyan értheti meg egyáltalán a tökéletes önmegtartóztatást Prévost, akinél a nemiség annyira előtérben áll? S csakugyan a szerelmi küzdelmeiben elporló, csaknem hősiest Hervé sokkal rokonszenvesebb, mint Arnal, aki minden tisztasága mellett — nemcsak hamis —, de kegyetlenül üres.

Még csak annyit: Prévost elemző módszere s tudományos felkészültsége mind hidegebbnek hat. A három naplószerű rész, melybe egy-egy főszereplőjének az életét és lelkiküzdelmeit szorítja, három levezetésből áll, melyek rendszeren afféle kicsinyes hájszálfelezéshez vezetnek... Tudományos közhely is bőven akad művében. (Ezek a módszerrel együtt jöttek át Prévosthoz egyazon forrásból. Bizonyos konvenciók, úgy látszik, még mindig kötelezők. A pszichológiai regény reakciókép jött a naturalizmusra s mégis még mindig a fiziológiára kacsintgat...) Azoknak az izes francia tradícióknak, melyeket egykor megcsódtak Prévost művében, igen kevés nyoma van. Van egy-két találó aperçu-je, de — úgy rémlik — ezek

is inkább a levezetés, mint a megfigyelés eredményei. *Hencze Béla.*

Karácsony Sándor: A tanulás mesterfogásai. (A Református Misszió-Bizottság kiadása.) A paedagógusnak és a paedagógus-írónak két dolgra van legjobban szüksége: hogy egész életében gyermekszemmel tudjon látni és gyermekszívvel tudjon érezni. Ez az a csoda, ami után annyian sóhajtanak: «Ha mai tapasztalataimmal még egyszer fiatal lehetnék!» — Pedig nem is lehetetlenség, csakhogy keveseknek sikerül.

Karácsony Sándornak sikerült. Tanuskodik róla a könyve: A tanulás mesterfogásai. Mit várhatunk ezután a cím után? Szabályokat, csodamódszereket, mnemotechnikát, erkölcsi prédikációkat, kenetteljes, vagy szigorú intéseket, elrettentő példákat? Akármit vártunk, mást kaptunk. Nem a tanár hangja ez, aki felejtve keserves, boldog, drukkoló, diadalmas diákkorát, a diploma páncélja mögül és a katedra magaslatáról beszél a mai diákhhoz, akit már nem ért és aki őt még nem érti — itt egy tapasztaltabb, de még egész szívével-lelkével diákember száll le a katedráról, belekarol a fiatalabb diáktársába és azt mondja neki: Gyere, pajtás, beszéljünk. Tudom én, hogy mi a te bajod, mi a panaszod, a keserűség. Érték én mindent, sok dologban igazat is adok neked, de látod, még sincs mindenben igazad. Ha bízol bennem, megmutatom neked, hogyan segíthetsz magadon.

És meghitt, baráti beszélgetés közben — mindig a diák érzésvilágát, eszejárását véve alapul — elvezeti arra a magaslatra, ahonnan már megláthatja, felismerheti az Igéret földjét.

A legérdekesebb ebben a könyvben, hogy — a régi értelemben vett — erkölcsi, sőt vallás-erkölcsi alapon állva, mennyire modern gondolkodásban és

eszközeiben. Mert nem csalafintaság, nem lépvevész az, ami engedményt tesz a mai diák mentalitásának, hanem őszinte, megértő beismerése a természetes fejlődés törvényszerűségének. Psychológiai «mesterfogás» pl., ahogy a tanulást élettérningnek nevezi és magyarázza, — nem kötelesség, nem kényszerűség, de nem is érettségi bizonyítványszerző eszköz, hanem tréning az életre. A «Non scholae sed vitae discimus» elvont igéjét még sohasem materializálta senki ilyen találóan, röviden és korszerűen. Hiszen nincsen szó, ami a mai, sportoló ifjúság lelkéhez közelebb áll, mint a «tréning».

Mindvégig közvetlen, meleg a stílusa. Néhol játékos kedvvel tréfál, sokszor mélyenjáró igazságokat mond el döbbenetes egyszerűséggel. Hatása épen az őszinteségében és közvetlenségében rejlik.

Tulajdonképpen a «tanulás mesterfogásai»-ról — technikai értelemben — kevés szó esik a könyvben. Inkább arra mutat rá, mit nem kell tenni, hogyan nem szabad tanulni, ha valaki jó diák akar lenni. De megmutatja a tanulás lényegét, hogyan kell lelkiileg berendezkednie és átalakulnia annak a diáknak, aki az iskolában és további életében boldogulni akar. A céltudatos, komoly, rendszeres munka mindig a legkönnyebb és legkényelmesebb. Motorikus erő az Istenadta kíváncsiság, amellyel «mindig azt kutatom, keresem: melyik ennek az ezerarcú világnak az igazi arca». A gyakorlati célokon túl pedig a végső, legigazibb cél: a krisztusi lélek.

Karácsony Sándor könyve nem az a fajta könyv, amit, ha elolvastunk, be is fejeztük. Ez a könyv tovább rezonál bennünk. S ráeszmélünk, mennyi tanulmány és elmélyedés rejlik benne.

R. Kozma I.

Róvó Aladár: A betű. Izléssel készült, csinos könyvet bocsájtott közre Róvó Aladár, a Fővárosi Nyomda

vezérigazgatója. A könyv a nyomdai technika rejtelseibe vezeti be a laikus olvasót és népszerű hangon, lépésről-lépésre ismerteti meg azzal a sok-sok leleménnyel, szerszámtechnikai eljárással, amelyre ma szükség van, hogy a modern könyv megszülessék. Szakmai szeretet, elmélyedés és biztos tudás mutatkozik meg e munka minden lapján. Jó volna a könyvet azok kezébe juttatni, akik — még ha naponta kerül is könyv eléjük — felületesen, hozzánemértően, olykor még a legjavát is szentségtörően hanyjákvetik, túvel, ceruzával hasítják föl lapjait: mivel fogalmuk sincsen arról a sokágú, komoly és nehéz munkáról, amely előállítását megelőzte. Ezt a bonyolult és megbecsülendő munkát magyarázza Róvó Aladár a Gutenberg-feltalálta mozgatható betűtől kezdve, amelyből annakidején alig ötszáz darabot állítottak elő naponta, míg a mai gyorsöntőgép százezer betűt is produkál ugyanannyi idő alatt. Részletesen írja le a szedés munkáját, amely a kezdeti időktől hasonló árnyokban fejlődött a legegyszerűbb kéziszedéstől a különféle típusú szedőgépekig és rajzokkal is illusztrálja azt az utat, amelyen a szedésből kész nyomtatvány lesz.

Az illusztrálás problémáival, valamint a könyvkötéssel csak a gép-szerű termelés szempontjából foglalkozik. Általában a gép termelőképesége lebeg mindenkor a szeme előtt. Épen ezért a nemes tipográfia és a finom könyvkötőművészet problémáit alighogy érinti, pedig ezekben annyi az eleven érték, hogy a tömegipar sokszor illuziótróntól jelenségeivel szemben csak ezeken keresztül eleveníthetjük föl újra a könyvek múltóban lévő szeretetét.

Laikusok számára így is sok hasznos tudnivalót hoz ez a könyv, amelynek nagy grafikai tudásról tanuskodó fejléceit és iniciáléit Galambos Margit rajzolta.

M. Gy.